

Udruga „Jedni za druge“

IZVJEŠTAJ VANJSKE EVALUACIJE PROJEKTA

*„Resocijalizacija ovisnika kroz pomagačke aktivnosti u
rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju“*

Vanjski evaluator: Sanja Vuletin, mag. psych.

Zagreb, prosinac 2024.

SADRŽAJ

UVOD	2
METODE EVALUACIJE.....	4
REZULTATI.....	5
Broj korisnika koji je održao primarnu apstinenciju	5
Sudjelovanje korisnika u pojedinim aktivnostima.....	5
Sudjelovanje u individualnom programu resocijalizacije, radnoj terapiji i podršci za zapošljavanje	5
Izgradnja psihosocijalnih vještina kroz radionice i prirodnu integraciju	6
Senzibilizacija šire društvene zajednice putem promotivnih aktivnosti	8
Uključenost volontera.....	8
Korisnička evaluacija aktivnosti.....	10
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	12

UVOD

Opći cilj projekta „Resocijalizacija ovisnika kroz pomagačke aktivnosti u rehabilitaciji djece s teškoćama u razvoju“ *Udruga „Jedni za druge“* je unaprijediti kvalitetu resocijalizacijskog procesa bivših ovisnika o psihoaktivnim tvarima.

Specifični ciljevi projekta su:

- Unaprijediti psihosocijalne, životne i profesionalne vještine bivših ovisnika o psihoaktivnim tvarima, potrebne za održavanje apstinencije i konstruktivno uključivanje u društvenu zajednicu

Te vještine uključuju osnovne opće psihosocijalne vještine (rješavanje problema, kritičko mišljenje, komunikacijske vještine, svijest o sebi, suočavanje sa stresom) i vještine potrebne za sudjelovanje na tržištu rada.

- Izgraditi kvalitetnije obrasce provođenja slobodnog vremena kod bivših ovisnika kroz prirodnu integraciju

Uključivanjem u zdrave, kvalitetne i ugodne aktivnosti, bivši ovisnici vrijeme i energiju koja se prethodno angažirala za aktivnosti vezane za uporabu sredstava ovisnosti, sada usmjeravaju na kvalitetnije obrasce. Povećavanje ugodnih svrhovitih aktivnosti za vrijeme redukcije uporabe psihoaktivnih tvari bitno je u postizanju početne i održavanju daljnje apstinencije. Osim toga, ostvarenjem ovog cilja bivši ovisnici dobivaju podršku za aktivno stvaranje zdrave neformalne socijalne mreže, koja im može pomoći u izbjegavanju recidiva u kriznim situacijama.

- Senzibilizirati širu društvenu zajednicu za resocijalizacijske potrebe bivših ovisnika putem promotivnih aktivnosti

Omogućavanjem informacija o primjerima dobre prakse u procesu resocijalizacije ovisnika, mijenja se i javno mišljenje o problemu ovisnosti na način da i potpora bivšim ovisnicima od šire društvene sredine bude dostupnija i s manje stigmatizacije.

Projektne aktivnosti uključile su *20 izravnih korisnika* – apstinenata, bivših ovisnika o alkoholu i drugim psihoaktivnim tvarima.

Neizravne korisnike obuhvaćene projektnim aktivnostima čine:

- 10 članova obitelji djece s teškoćama u razvoju, osoba s invaliditetom i gore navedenih korisnika (roditelji, braća i sestre, partneri/ce, djeca) koji aktivno sudjeluju i pružaju podršku resocijalizaciji i rehabilitaciji korisnika
- 31 volonter, uglavnom studenti ili stručnjaci pomagačkih struka
- 46 djece s teškoćama u razvoju i odraslih osoba s invaliditetom (tjelesnim i mentalnim) koji također čine članove udruge je sudjelovalo ili u terapiji jahanjem, u okviru radno-okupacijskih aktivnosti bivših ovisnika i/ili u kreativnim radionicama
- Neizravne korisnike čine i dvojica kažnjenika koji su upućeni u Udrugu preko probacijskog sustava (Ministarstvo pravosuđa - Uprava za zatvorski sustav i probaciju) na obavljanje rada za opće dobro kroz aktivnosti Udruge.

Pristup resocijalizaciji bivših ovisnika u ovom projektu najvećim dijelom se temelji na radnoj terapiji (kroz pomaganje u provođenju terapije jahanjem za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, njezi konja i brizi za imanje), za što su korisnici i educirani. Osim ove skupine aktivnosti, korisnicima su ponuđene aktivnosti namijenjene izgradnji kvalitetnijih obrazaca provođenja slobodnog vremena (posjete kulturnim ustanovama i sportskim događanjima). U izvođenje projekta je bila uključena i partnerska organizacija „Sirius - Centar za psihološko savjetovanje, edukaciju i istraživanje” koja je provodila savjetovanje vezano uz profesionalno usmjeravanja i podrške u zapošljavanju. U kontekstu osnaživanja kapaciteta Udruge ističemo sudjelovanje 31 volontera, za koje je organizirana edukacija o terapiji jahanjem i radu s bivšim ovisnicima te redovita grupna supervizija u četiri susreta. Volonteri su u radu s bivšim ovisnicima imali ulogu individualne podrške i praćenja njihovog sudjelovanja u projektu te ispunjavanja plana resocijalizacije, a bili su uključeni i u provođenje radne terapije bivših ovisnika i u uključivanju bivših ovisnika u posjete kulturnim ustanovama zajedno s drugim korisnicima te obilježavanju mjeseca borbe protiv ovisnosti. Za njih je organizirana kontinuirana stručna supervizija.

Ostvareno je ukupno 2.868 volonterskih sati rada.

METODE EVALUACIJE

Vanjska evaluacija projekta usmjerena je, kako na procjenu postignutih rezultata projekta i njihovu održivost, tako i na sam proces provedbe projekta. Pritom se naglasak stavlja na utjecaj projektnih rezultata na ciljanoj grupi s fokusom na dugoročno postizanje ciljeva.

Praćenje i vrednovanje provedbe projekta provodilo se kroz kvantitativno i kvalitativno praćenje odvijanja aktivnosti.

Glavne metode postupka evaluacije su uključivale uvid u relevantnu projektnu dokumentaciju, intervjue s projektnim timom i volonterima i sudjelovanje u aktivnosti senzibiliziranja društvene zajednice.

U projektnom prijedlogu su definirani kvantitativni i kvalitativni pokazatelji kojima je vođena evaluacija ishoda. *Kvantitativni pokazatelji* su uključivali:

- broj korisnika koji će održati primarnu apstinenciju bez recidiva tijekom trajanja projekta i tijekom jednogodišnjeg razdoblja praćenja (intervju s voditeljicom projekta),
- broj korisnika koji je redovito sudjelovao u predviđenim aktivnostima (intervju s voditeljicom projekta, uvid u potpisne liste),
- kvantitativne rezultate korisničke evaluacije na kraju projekta putem online alata.

Kvalitativni evaluacijski podaci su uključivali praćenje individualnog plana resocijalizacije bivšeg ovisnika od strane volontera te njegove psihosocijalne, interpersonalne i intrapersonalne vještine, a što se putem supervizijskih sastanaka izvještavalo voditelju projekta (supervizoru).

Istaknut ćemo *procedure* kojima se provodilo vrednovanje postignuća rezultata po glavnim aktivnostima:

- a) Prilikom provedbe individualnog programa resocijalizacije monitoring te aktivnosti uključivao je procjenu napretka korisnika i njegovih potreba na tromjesečnoj razini te praćenje ostvarivanja individualnih ciljeva.
- b) Korisnici psihoedukativno-iskustvenih radionica svoje su zadovoljstvo iskazali putem evaluacijskih listića.

c) Izravni i neizravni korisnici – svoje su zadovoljstvo projektom iskazali popunjavanjem Online upitničke forme putem Google obrasca.

REZULTATI

Broj korisnika koji je održao primarnu apstinenciju

Tijekom trajanja projekta (od siječnja do prosinca 2024.) u programu resocijalizacije je sudjelovalo ukupno 20 korisnika (13 muškaraca i 7 žena), od kojih je 12 novouključenih.

Na psihoedukativno-iskustvenim radionicama su sudjelovala dva pacijenta iz Dnevne bolnice Zavoda za liječenje ovisnosti KPVB Vrapče te 11 korisnika ugovorenog programa resocijalizacije u Udruzi „Jedni za druge“.

Od 20 korisnika izravno uključenih u program resocijalizacije, 19 njih je održao apstinenciju tijekom trajanja projekta.

Možemo istaknuti da je *održanje apstinencije* kao jedan od pokazatelja i kriterija uspješnosti ostvarenja projektnih ciljeva *iznimno visoko ostvaren*.

Sudjelovanje korisnika u pojedinim aktivnostima

- ***Sudjelovanje u individualnom programu resocijalizacije, radnoj terapiji i podršci za zapošljavanje***

Uvidom u dostupnu dokumentaciju vidljivo je da je individualni plan resocijalizacije praćen za svakog uključenog korisnika, uključujući njihov radno-profesionalni angažman, ali i psihosocijalne, interpersonalne i intrapersonalne vještine.

Od početka projekta za *čak 12* novih korisnika je ugovoren program resocijalizacije dok je 8 korisnika ostalo uključeno u aktivnosti programa resocijalizacije još od prošlog projektnog perioda. Provođenje i praćenje programa resocijalizacije obuhvatilo je ukupno 20 korisnika što je dvostruko povećanje istog pokazatelja u odnosu na lani.

Bivši ovisnici uključenu su u radnu terapiju, prije čega su prošli edukaciju o provođenju terapije jahanjem za osobe s invaliditetom u trajanju 12 sati (za njih 12 novouključenih). Od 20 uključenih korisnika u resocijalizacijski program, 19 ih je sudjelovalo u aktivnostima

terapije jahanjem. Edukacija je uključivala teoretski i praktični dio (njega konja, upoznavanje i korištenje opreme za terapiju jahanjem, upoznavanje s osnovama izvođenja terapije s osobama s invaliditetom).

Terapija se odvijala na Ranchu Lipi Cavallo svakog dana u vikendu u trajanju od 5 sati (9-14 h), tijekom cijelog projektnog perioda 2024. godine, osim tijekom kolovoza zbog korištenja godišnjih odmora. Korisnici su, također bili uključeni u njegu konja i održavanje imanja gdje se provodi terapija jahanjem (poslovi čišćenja prostora, održavanje objekata).

Na godišnjoj razini održano je čak 975 *termina* terapije jahanjem u projektnom periodu.

U skladu s osobnim afinitetima i potrebama, Partnerska organizacija „Sirius“ je pružila uslugu profesionalnog usmjeravanja i podrške u zapošljavanju za jednog korisnika u trajanju od 2 sata.

- ***Izgradnja psihosocijalnih vještina kroz radionice i prirodnu integraciju***

U projektnom periodu održane su tri psihoedukativno - iskustvene radionice s ciljem osnaživanja bivših ovisnika i jačanja njihovih komunikacijskih vještina. Za kreiranje i izvođenje programa radionica bile su zadužene 2 psihologinje - voditeljice radionica, a pod supervizijom psihologinje - stručnjaka iz područja ovisnosti.

Na prvoj radionici pod nazivom „Stres i simptomi stresa“ prisustvovalo je ukupno 12 korisnika, na drugoj pod nazivom „Strategije nošenja sa stresom“ 13 korisnika, a na trećoj s temom „Stres i psihološka otpornost“ 12 korisnika što govori o dobrom odazivu i kontinuitetu dolazaka.

Nakon svake radionice sudionici su svoje procjene zadovoljstva radionicama iznosili na evaluacijskom listiću (ocjenama od 1 - 5, pri čemu je viša ocjena označavala pozitivniju procjenu). Analizom *Tablice 1.* možemo vidjeti da korisnici s najvišim ocjenama ocjenjuju pripremljenost i podršku voditelja, atmosferu na radionici kao i zanimljivost i primjenjivost teme. Najvišom ocjenom i u svojim komentarima izrazili su želju za što više takvih radionica. Najnižim ocjenama vrednuju bolje upoznavanje drugih i otkrivanje nečeg novog o sebi, što je i očekivano s obzirom na ranjivost skupine bivših ovisnika.

Tablica 1. Procjene korisnika s obzirom na pojedine aspekte radionica (ukupna ocjena svih radionica, ocjene 1-5, N=12)

Zanimljivost teme	4,84
Primjenjivost teme	4,71
Procjena vlastite aktivnosti	4,26
Dijeljenje osobnih informacija s članovima	4,10
Otkrivanje nečega novog o sebi	3,90
Bolje upoznavanje drugih članova grupe	3,81
Atmosfera na radionici	4,87
Osjećaj ugodnosti u grupi	4,53
Podržavanje voditelja	4,92
Pripremljenost voditelja	4,92
Iščekivanje idućeg susreta	4,98
Opća ocjena radionice	4,53

Neki od komentara sudionika nakon radionica:

"Svi smo pod svakodnevnim stresom i ovo je vrlo dobar smjer za samopomoć."

"Hvala profesoricama na odabiru teme i na njezinoj prezentaciji. Jedva čekam treći termin"

"Puno osobno iskušanih situacija i poticaja za njihovo rješavanje."

"Volio bi što više radionica ovog tipa i da ga vode ovako sjajni i pripremljeni voditelji."

Projekt je uključivao i aktivnosti koje imaju za cilj kroz prirodnu integraciju izgraditi kod korisnika kvalitetnije obrasce provođenja slobodnog vremena i stvoriti zdrave socijalne odnose. U aktivnostima prirodne integracije je sudjelovalo ukupno 27 korisnika (od toga 7 resocijaliziranih) u veljači i ožujku na utakmicama MNK Futsal Dinamo te u ožujku, lipnju i listopadu na kazališnim predstavama Teatra Rugantino.

- ***Senzibilizacija šire društvene zajednice putem promotivnih aktivnosti***

U ovom projektnom razdoblju posebice se ističe naglasak na prezentacijske aktivnosti rada udruge pa su tako tijekom i rezultati projekta prezentirani stručnoj i općoj javnosti putem medija (Radio Sljeme, HRT2). Povodom obilježavanja Mjeseca borbe protiv ovisnosti, Udruga je također od rujna 2024. bila aktivna na društvenim mrežama (Fb, Instagram, Tik Tok), najavljujući predstojeće obilježavanje kratkim video klipovima u kojima su sudjelovali korisnici svojim svjedočenjima

Osim toga, kreirane su i provedene konkretne aktivnosti druženja u samoj lokalnoj zajednici.

Dan obiteljskog druženja je održan u srpnju gdje su se korisnici družili uz članove obitelji, na otvorenom prostoru uz zajedničku pripremu hrane (16 resocijaliziranih) i u prosincu (10 korisnika resocijaliziranih).

Dan otvorenih vrata je održan u lipnju 2024. pod nazivom „Inkluzija sa susjedima“ (sudjelovalo je 14 korisnika resocijaliziranih, 19 volontera uz oko 160 posjetitelja). Prikazano je provođenje terapije jahanjem. Uz pomoć DVD Blato održane su radionice „Mali vatrogasci“; radionica „Mali policajci“ u suradnji sa volonterskim klubom Policijske škole „Josip Jović“, a održane su i likovne radionice i posjet Aerodromu „Lučko“.

Udruga je također obilježila i Mjesec borbe protiv ovisnosti dana 11.12.2024. u Scenoteci Teatra Kerekesh. Tom prilikom je izvedena plesna predstava pod nazivom „**Bitna je šira slika**“ (u suradnji s plesnim studijem Hip Hop House). Predstava istražuje temu mentalnog zdravlja, problema stigmatizacije kroz umjetnički izričaj, pružajući priliku za refleksiju koja je kasnije kroz razgovor vođena od strane stručnjaka s područja mentalnog zdravlja. Događaj je imao zaista velik odaziv s oko 270 posjetitelja uz prisustvovanje predstavnika gradskih vlasti (vidi fotografije 1. i 2.).

Fotografija 1. *Obilježavanje Mjeseca borbe protiv ovisnosti prigodnim sadržajem*

Fotografija 2. Izvedba plesne predstave „Bitna je šira slika“

Uključenost volontera

U projekt je uključeno ukupno 31 volonter. Nakon odabira volontera i realiziranog edukacijskog programa za njih, volonteri su sudjelovali u raznovrsnim aktivnostima udruge: u aktivnostima dogovaranja individualnih ciljeva i praćenja bivših ovisnika uz superviziju, u provođenju radno-okupacijske terapije bivših ovisnika, u uključivanju bivših ovisnika u pripreme i izvedbu kreativnih radionica te tijekom posjeta kulturnim ustanovama, dakle u pomoć su korisnicima u izgradnji psihosocijalnih vještina kroz radionicu i prirodnu integraciju. Također, volonteri su sudjelovali u promotivnim događanjima Udruge putem medija s ciljem senzibilizacije šire društvene zajednice za resocijalizacijske potrebe bivših ovisnika.

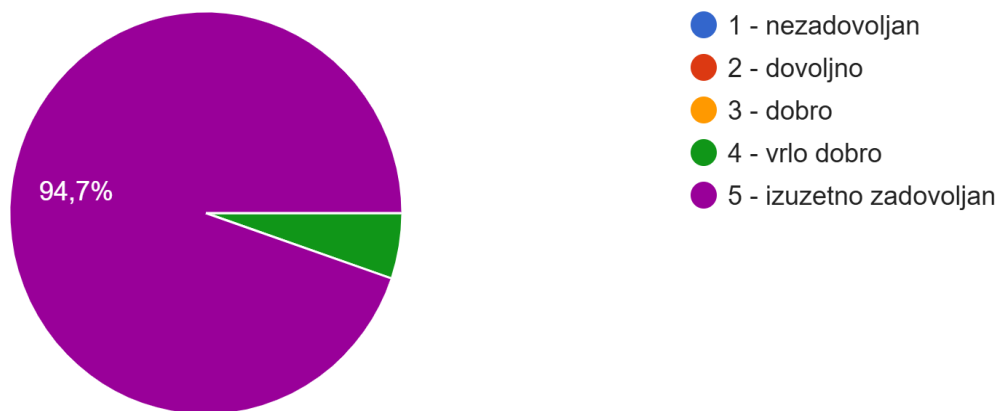
Udruga organizira edukaciju volontera za provođenje i nadzor terapije jahanjem tijekom cijelog projektnog perioda, ovisno o njihovom uključivanju (do kraja projektnog perioda ih je ukupno uključeno 10). Edukacija je uključivala dvodnevni individualni trening (ukupno 8 sati), a provodila ga je educirana i licencirana dresurna jahačica sa iskustvom u jahanju i provođenju terapije jahanjem. Edukacija je uključivala teoretski i praktični dio. Volonteri su dobili i pisani edukativni materijal. Redovito sudjeluju u superviziji koju provodi stručnjak s područja ovisnosti.

Iz intervjua s voditeljicom projekta i pregledom projektne dokumentacije, saznaje se da su uključeni volonteri uglavnom osobe s obrazovanjem u području pomagačkih djelatnosti (psiholozi, socijalni pedagozi, radni terapeuti, socijalni radnici, fizikalni terapeuti i slično), što je u skladu s dugoročnim planom Udruge o povećanju stručne kvalitete rada volontera. Osim toga, broj volontera nastavio je bilježiti priljev novih volontera, što je primjer dobre prakse po pitanju uključivanja volontera u neposredan rad s korisnicima tijekom provođenja projektnih aktivnosti i ujedno jaka strana ovog projekta.

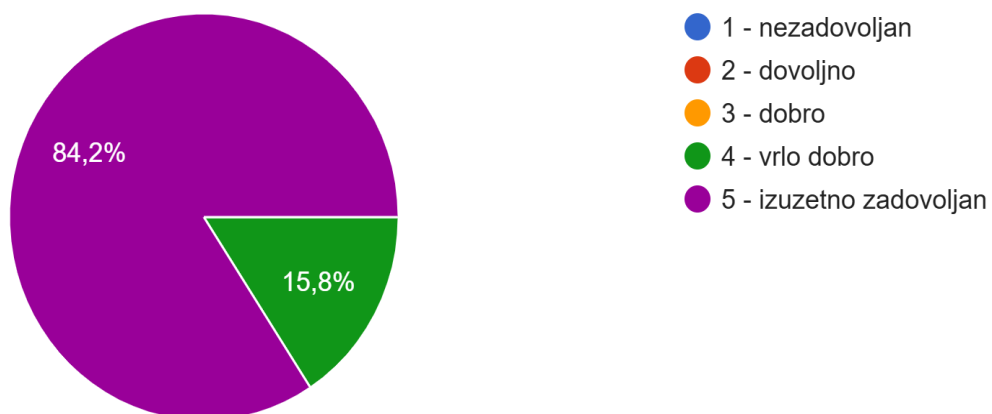
Korisnička evaluacija aktivnosti

Na kraju projekta, korisnici resocijalizacije imali su priliku podijeliti svoje dojmove, a rezultate Google ankete navodimo u nastavku (Tablica 2., 3. i 4.). Upitnik je ispunilo 19 korisnika a možemo vidjeti visoko vrednovanje same organizacije aktivnosti i onih koji ih provode.

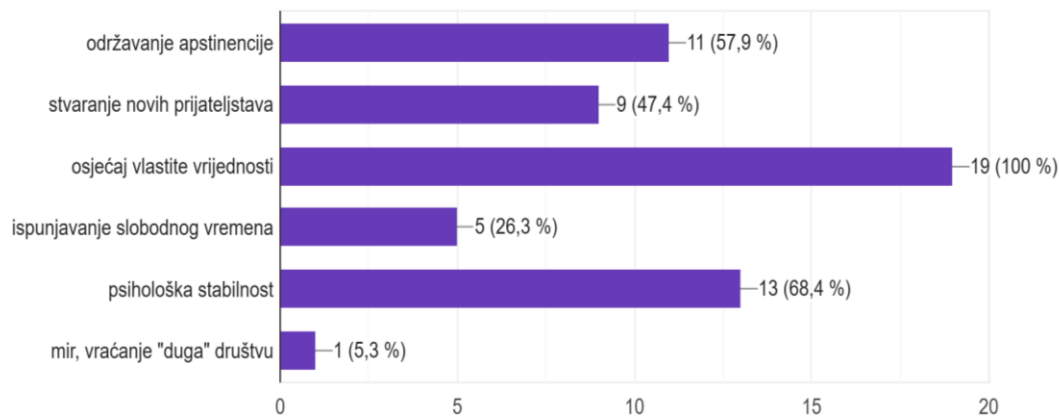
Tablica 2. Procjene korisnika s obzirom na zadovoljstvo programom Udruge (N=19, ocjene 1-5)

Tablica 3. Procjena korisnika s obzirom na osoblje i volontere Udruge (N=19, ocjene 1-5)

Tablica 4. Procjena korisnika s obzirom na to koliko im sudjelovanje u projektu pomaže u pojedinim aspektima života (N=19)

Što se tiče utjecaja projekta na pojedine aspekte života, svi korisnici navode osjećaj vlastite vrijednosti, a otprilike dvije trećine njih navodi psihološku stabilnost i održavanje apstinencije, dok polovica ispitanika navodi i stvaranje novih prijateljstava (Tablica 4.).

Na upit koja je za njih najveća osobna dobit odgovaraju:

- Pomaganje drugima
- Osjećaj da sam društveno koristan
- Samopouzdanje i nova prijateljstva
- Osjećaj vlastite vrijednosti i rad sa životinjama
- Uspješan rad na samopouzdanju...
- Sve navedeno te činjenica da sam našla posao preko Udruge. Naime, postala sam osobna asistentica jednoj korisnici.
- Mjesto gdje ne razmišljam o nikakvim problemima, gdje spajam rad s djecom i životinjama koje obožavam, gdje osjećam svoju vrijednost i gdje su ljudskost i empatija na najvišoj razini što je meni vrlo bitno.
- Izgrađivanje osobnosti
- Osjećaj da mogu pomoći na drugačiji način nego li je to uobičajeno...
- Osjećaj vlastite vrijednosti, zajedništva. Smisleni rad, odnosno cilj udruge
- Upoznavanje ljudi koji se ustrajno i svakodnevno bore za svoju djecu bez da pokazuju devijacije, dapače - čista, iskonska ljubav. Nakon takvih uvida sam shvatio da nema mjesta ni vremena za kukanje i samosažaljevanja. Vrlo moćan doživljaj.

Neki od komentara slijede u nastavku:

- *Imam samo pohvale za istaknuti.*
- *Samo tako i dalje!*
- *Vrijedan i višestruko koristan projekt*
- *Bilo bi dobro da Nas je više jer svakim druženjem je sve više i drugačije skoro pa čarobna simbioza, onima koja je pomoć potrebija i samim svojim bićem pomažu i nama volonterima...nekako bi rekao ispunjena srca..*
- *Smatram da udruge poput Jedni za druge (odlična organizacija i cilj) i zaslužuju i trebaju financijske potpore službenih tijela kako bi neometano i neopterećeno funkcionirale*

Iz navedenog, projektne dokumentacije i provedenih evaluacija vidljivo je da projektni tim i voditelji radionica prate korisnike, procjenjuju njihove potrebe i daljnje aktivnosti planiraju u skladu s dobivenim i kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Različitim aktivnostima koje Udruga nudi korisnicima je ponuđena podrška u različitim životnim područjima, a aktivnostima koje su se odvijale vikendom se posebno doprinijelo kvalitetnoj strukturi slobodnog vremena bivših ovisnika, posebice zato jer nedostaje primjerenog sadržaja vikendima koji bi se nudili toj ciljnoj skupini. Kroz projektne aktivnosti njeguje se jedinstven pristup pružanja podrške jedne ranjive skupine drugoj, odnosno bivši ovisnici pomažu volonterima u provođenju terapije jahanjem za osobe s invaliditetom, a osobe s invaliditetom pomažu u resocijalizaciji ovisnika kroz to što im pružaju priliku za uspostavljanje zdravih i novih međuljudskih odnosa koji nisu vezani uz korištenje sredstava ovisnosti. S jedne strane, tako se poboljšavaju potencijalne psihofizičke sposobnosti djece s teškoćama i osoba s invaliditetom, a s druge strane se utječe na formiranje novih ili reorganiziranje dotadašnjih vrijednosnih sustava kod pojedinaca, u kontekstu procesa destigmatizacije obiju ranjivih skupina. Možemo reći da je sve navedeno utjecalo na *održavanje apstinencije* među uključenima u resocijalizacijski program. Provođenje i praćenje programa resocijalizacije, obuhvatilo je ukupno 20 korisnika (od toga 12 novih **što je više od planiranog i očekivanog broja**).

Osim toga, važno je istaknuti da projektni tim Udruge aktivno uključuje same korisnike u vrednovanje projektnih aktivnosti već godinama, na taj način procjenjujući i osluškujući njihove potrebe te su aktivnosti planirane u skladu s dobivenim kvantitativnim i kvalitativnim pokazateljima, odnosno povezane su sa stvarnim potrebama korisnika.

Ključni aspekti stabilnosti razvoja Udruge i nastavka projektnih aktivnosti su stalni i stabilan angažman uključenih osoba/stručnjaka i čvrsta mreža velikog broja volontera koji sudjeluju u radu udruge. Osim toga, Udruga „Jedni za druge“ nastavlja suradnju s drugim organizacijama civilnog društva i/ili javnim ustanovama kao što su Centar za psihološko savjetovanje, edukaciju i istraživanje „Sirius“, MNK Futsal Dinamo i Teatar Rugantino.

Uz već spominjan značajan broj educiranih volontera, kao specifičnu jaku snagu projekta ističemo i redovito održavanje različitih vrsta aktivnosti koje kao što i sami korisnici navode, obogaćuju njihov život i osnažaju ih na putu održavanja apstinencije.

Zaključno, evaluirani projekt je baziran na potrebama korisnika i usmjeren ka pozitivnim promjenama, ima postavljene *jasne i mjerljive ciljeve*, a uključuje provedbu aktivnosti u različitim okruženjima. Slijedom gore navedenog i prema indikatorima navedenim u projektnom planu, ostvareni su ciljevi projekta, što čini *projekt uspješnim*.